

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 39.

Stockholm 8 Oktober 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 År... kr. 4: 50 1/2 År... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspis: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 1/2%, 10 ggr 10 1/2%, 20 ggr 20 1/2%, 50 ggr 25 1/2%. Annonser bör vara inlämnade senast måndag f. m.

Kvinnorna och vänsterns valseger.

För Dagny af D:r LYDIA WAHLSTRÖM.

De förenade vänster- och socialistpartiernas seger vid höstens val har varit afgjordare än någon i sommar kunde drömma om. Högern hade verkligen haft någon förhoppning att kunna behålla öfvervikten i andra kammaren för att under denna sista riksdagsperiod före de proportionella valens införande kunna genomdrifva en stark antisocialistisk lagstiftning. Bihållandet af denna lagstiftning skulle sedan första kammaren garantera mot den genom proportionalismen antagligen sedermera radikaliserade andra kammaren. Nu äro dessa förhoppningar grusade, och redan den närmaste framtiden kommer nog att utvisa, huruvida vänsterpartiernas valseger varit en förmån för landet eller ej.

För den, som betraktar socialismen såsom en alltigenom samhällsfientlig och negativ företeelse, mot hvilken man endast har att »göra front» genom absolut motstånd för att om möjligt utrota dess gift ur samhällskroppen — måste utgången af höstens val endast te sig som ett utslag af en förvillad tidsanda. Och skarpa falla också på det hållet orden om vänstern, som förråd inte bara de borgerliga partiernas gemensamma klassintressen utan också alla de samhällsbevarandes sak genom sin onaturliga valkartell med socialistpartiet. Här återstår knappast annat än att klaga öfver tiden och taga emot saken som en straffdom, så vida man icke möjligen vill hoppas på en kommande ljusning som följd af det proportionella

valsättet. Men så komma ju de som säga, att denna ytterst opersonliga valmetod, som tvingar alla att gå in i parti, om de verkligen vilja drifva en kandidat igenom, i stället kommer att bli till den största förmån för socialismen, då denna ensam är stark nog att kunna »piska fram» massorna vid valen. Och enligt denna uppfattning skulle vi sålunda endast ha ytterligare radikaliserings att vänta; äfven en högers seger i år skulle endast ha gett oss ett stycke »galgenfrist» före inbrottet af förödelsens styggelse.

Det finnes dock äfven ett annat och ljusare sätt att se saken. Man kan med den pessimistiska delen af högern betrakta radikaliseringsen som oundviklig, men ändå inte kasta yxan i sjön eller sätta sig att gråta vid de älfvar i Babel. Har man en smula tro på en försyn i den historiska utvecklingen — och högern talar ju ofta, som om den hade monopol på en dylik tro — då misströstar man inte om att mänskligheten, trots alla förvillelser och alla utbrott af lidelser, dock går framåt. För de kristna är denna uppfattning en religiös plikt, för de historiskt bildade är den en själfklar följd af deras studier. De veta, att det onda är något mycket gammalt, t. o. m. *det* onda, som tar sig uttryck i förföljelser mot strejkbrytare; medeltidens fackföreningar — gillen och skrän — kände till och med mindre än vår tid till någon arbetets frihet. Men medan alla negativa sträfvanden i grund och botten äro sterila, när det gäller nya metoder, och

därför lätt kännas igen från tid till annan, äro de positiva däremot igenkännliga genom sin rikedom på nya uppslag. Det nya den historiska utvecklingen gifver, ligger därför inom det godas område, ty endast det goda förmår draga den ideella hänförelsen till sig och endast denna har verklig skapande kraft.

Med denna grunduppfattning låter det tänka sig, att äfven det svenska statslivets demokratisering kan bli ett godt, om alla ideella krafter i vårt land vilja enas om att göra den därtill.

Ser man saken som ett oundvikligt genomgångsstadium — och hvarför skulle egentligen Sverige härvidlag utgöra ett undantag från den allmän-europeiska utvecklingen? — så förbättrar man inte saken med att lamentera, man får fastmera se realiteterna i ansiktet. Och vida bättre då en demokratisering, förberedd och väntad med ärlig vilja från de bildade klassernas sida att tillmötesgå berättigade kraf och uppfostra politiskt omogna massor, än en demokratisering, inbrytande som en störtflod, i det längsta fördämd genom segt motstånd.

En uppfostrad arbetarrörelse kan i många afseenden bli till nytta, medan en oförstådd och endast bekämpad dylik banar väg för revolutionen. En af Stockholms högerns bästa kandidater vid senaste valet, kyrkoherden Hallberg, fällde i sitt programtal de kloka och framsynta orden: »socialisterna äro vida farligare utanför riksdagen än inom densamma.» Han kunde med skäl säga så, inte bara därför att ansvarigt inflytande ofta förvandlar de rödaste radikaler till betänksamma statsmän, utan äfven därför att hvarje ökning af socialistpartiets riksdagsmannantal måste komma att minska partidisciplinen ibland dem. De äro ju redan nu af så pass olikartad färgton, att en af dem af sitt eget parti nästan betecknas som »högersinnad», och det är icke svårt att räkna ut, att 30 riksdagsmän måste blifva vida svårare att i alla frågor »piska in» i den socialistiska partidisciplinen än 17 stycken, som hittills varit antalet. Det är samma förhållande som med partiet i stort: ju mera landtarbetarnas och kvinnornas socialistiska organisation ökas, dessto mer förlorar partiet i samhallighet, något som redan nu börjat visa sig. Båda dessa grupper utgöra vida betänksammare element än städernas manliga industriarbetare, och ur partidisciplinens synpunkt kunna socialisterna icke enbart lyckönska sig till att få dem med, därtill äro de alltför svårhandterliga element. Jag har velat framhålla detta gentemot dem som lida af höggradig socialistiskräck och som, kanske utan att riktigt ha satt sig in i hvad det kan innebära, instämma i det ödesdigra fältropet »front mot socialismen».

Det är för öfrigt själfklart, att en socialismens maktperiod aldrig kan komma att bli beständig. I samma mån som de värsta sociala missförhållandena bortfalla, komma de hittillsvarande partigrupperingarnas förutsättningar att försvinna och nya partier med andra behof att uppstå. Utvecklingen är lyckligtvis i mångt och mycket sitt eget korrektiv, och kommande gene-

rationer äro icke nödvändigt »radikalare» än de föregående, därför att de ha andra idealer. I alla tider, hur klasskillnaderna än för öfrigt må utjämnas, kommer en gräns att finnas mellan de bildade, intelligensarbetarna å ena sidan och kroppsarbetarna å den andra, och lika själfklart komma de förra både att vara de besinningsfullaste och de mäktigaste inom samhället. Arbetarklassens frammarsch kommer egentligen att skjuta fram den s. k. »intelligensen» mer än förut varit fallet, ty om våra dagars politiskt tränade kroppsarbetare har vördnad för någonting så är det för bildning, medan allmogeklassen åter ofta visar en — för öfrigt inte sällan förklarlig — misstro till kunskaper, såsom lämpliga att »lura bönder» med. En andra kammare af endast kroppsarbetare och kvinnor — för att nu tänka oss »det värsta möjliga» — skulle sålunda visserligen medföra en sänkning af andra kammarens bildningsnivå, men på samma gång skulle en sådan riksdag just genom bristen på bildning förlora i politiskt inflytande. Men då det ligger i sakens natur, att de allmänna ärendena alltid komma att kräfva bildning och sakkunskap, kommer utvecklingen af sig själf att gå därhän, att »intelligensen» måste besätta regeringen och de kommittéer, som af regeringen tillsätts. Och på detta sätt blefve en ökning af det bildade fåtalets makt en gifven följd just af den allmänna rösträtten. Alltså en reaktion, om man så vill, men vi ha ju också i så »frisinnade» länder som England och Amerika aktuella exempel på att demokratiskt valda riksdagar låta sig fullständigt behärskas af dugliga ministrar eller presidenter — just därför att sakkunskapen alltid i längden *måste* behärska massorna.

Här har jag nu opererat en stund med vidtgående tankeexperiment, men jag har gjort det med flit, eftersom jag vet, att många af vårt lands bästa kvinnor i dessa dagar med undran och oro se framtiden emot och äro tacksamma för nya synpunkter, äfven om dessa icke alltid sammanfalla med deras egna. Vål vore om ett resonnemang från fullständigt neutralt håll skulle kunna i någon mån bidraga att bevara Sveriges rösträttsintresserade kvinnor från den hätska partifanatism och den uppjagade pessimism, som på sista tiden här och där behärskat tidningsprässen. Ehuru icke själf tillhörande det liberala partiet, vågar jag påstå, att de bästa bland dess ledande män just med sin mångomtalade allians med socialisterna ärligt haft för afsikt att söka förebygga revolutioner. Och är det så, då kunna de ju lugnt bära alla förebräelser för fosterlandsförräderi och allt hån för att de »lånat sig till drängtjänst» åt ett parti, som när det väl kommit sig upp, kanske skall söka sparka undan stegen, som det använt.

Jag hoppas, att åtminstone Sveriges *kvinnor* skola kunna fatta ett sådant tal; man borde åtminstone af dem kunna begära opartiskhet och förtroende till utvecklingen, då deras rörelse står utanför den egentliga partipolitiken och de själfva, särskildt den stora mäng-

den af ogifta och själförsörjande, med deras låga löner och små utsikter till befordran, stå oberoende af ordensjakt och liknande klassintressen och därför också borde vara fria från de genom yttre omständigheters tvång pålagda åsikterna.

* * *

Otvifvelaktigt har utgången af höstens val varit till förmån för den kvinnliga rösträttssaken. Man har nu rätt att vänta sig en andra kammare, som genom tillmötesgående vill skaffa vår »fråga» ur världen och ge oss fruktbarare saker att sköta. Redan kvinnornas flitiga deltagande i valrörelsen har utgjort en varning för de extrema motståndarna och en vink för vännerna om den lifaktighet, som kvinnor äfven i politik kunna utveckla. Men med bättre utsikter att kunna uppnå vårt mål, måste också följa en alltjämt växande ansvarskänsla inför de samhällsplikter vi kämpat för att få utöfva. Själfva kvinnorörelsens partilöshet bör göra det lättare för oss än för männen att se med kritik äfven på oss själfva och vårt arbete. Någon ledarroll inom politiken kunna kvinnorna icke komma att spela på flera år sedan de fått rösträtt — därtill äro de för litet tränade och de bildade klassernas kvinnor äfven för litet *politiskt* bildade. Men det är icke håller därpå, som hufvudvikten ligger, ty hvad det gäller i kvinnornas rösträttsfråga, det är helt enkelt att få in nobla viljor och rena händer bland massan af våra samhällsarbetare. Det är en blygsam uppgift, som väntar kvinnan i politiken, om man ser på det yttre nämligen — men för den som ser djupare, är den ståtlig nog. Och kanske det därvidlag kommer att gå enligt bibelns ord, att de yttersta skola vardas de främsta.

Jag fördes osökt in på den tankegången, när jag nyss i ett Dagnynummer läste den i mer än ett afseende tanklösa och ovederhäftiga artikeln »Det lysen från Småland», hvars anda, kanske mer än själfva orden, genom sin ofinhet säkerligen gjort ett pinsamt intryck på många af tidningens läsare. Att Småland är ett i flera afseenden efterblifvet land, det erkänner äfven hvarje konservativ person, som exempelvis en smula satt sig in i dess vanskötta folkskoleväsen, hvilket helt naturligt måste alstra vidskepelse och okunnighet. Men en till stor del just af de bildade klasserna så försummad allmoges har rätt att fordra att bli behandlad med taktfullhet och förstående af dem som förmena sig äga bildning, och därutinnan tyckas just de i artikeln omnämnda ungdomliga agitatorerna ha brustit. Den ton af förakt, som genomgår artikeln, gör ett ovärdigt intryck, när den, som här tycks vara fallet, äfven om det icke direkt utsäges, bland annat går ut öfver allmogens religiositet. Hur barnslig och naiv denna än i många sina yttringar kan vara, när den icke förenas med bildning, så är den dock just i sådant fall det enda skyddsmedlet mot råhet och last. Särskildt Sveriges kvinnor, vårdarna af hemlifvets helgd, borde vara glada åt att det finns så pass många

allvarliga bibelläsare och gudstjänstbesökare kvar inom de djupare lagren af vårt folk. Vissa af våra rösträttsföreningar äro också vackra exempel på hur en förståndigt skött agitation för kvinnans rösträtt just inom dessa lager kan framkalla en på samma gång lugn och handlingskraftig rörelse. Den, som vill komma någon hvart med vårt folk, bör nalkas det så att säga inifrån, med utgångspunkten i dess egen enkla, rättframma syn på tingen, som inte vet af nyangser och kompromissande. Man nödgas därvid visserligen lägga bort något af stadsbons öfverlägsenhet och fördomar — hvilka icke sällan kunna vara enfaldigare än till och med de småländska; men så har man också riklig ersättning för »förlusten» i den inblick man mången gång får i vårt folks inre lif, bredvid hvilket de bildades sjärlif ofta ter sig förfärande torftigt och andefattigt. Större idealitet, större hjärtats finhet kan ingen »bildad» uppvisa, än den jag en gång mött hos en socialistisk arbetarhustru, som just påminte om en nämndemansmor på landet, och en annan gång hos en fattig hälftenbrukares hustru i den »mörkaste» delen af Västergötland.

* * *

Ingen som besökt de olika rösträttsföreningarna i vårt land kan förneka, att de varit en skola för enighet och själfuppföstran bland kvinnorna, och har den vägen fört oss framåt, är det också på den vi skola fortsätta. Till allt starkare solidaritetskänsla måste vi fördjupa oss, och detta inte bara med de »efterblifna» inom vårt släkte. För oss måste kvinnorösträtten utan gensägelse stå öfver partifrågorna. För oss gäller det helt enkelt, om hemmets och familjens intressen skola få någon sakkunnig representation inom statslifvet eller om en uteslutande af män behärskad politik skall absorbera äfven de områden, som fordom legat inom räckhåll för kvinnligt inflytande. Med den nuvarande utvecklingen, som alltmera lägger nykterhets-, hälsovårds-, sedlighets- och uppfostringsfrågorna under lagstiftningen, kan det, om kvinnorna icke få rösträtt, mycket väl komma att inträffa, att Sveriges män skulle kunna genomföra exempelvis folkskolan som bottenskola, religionsundervisningens afskaffande, rusdrycksförbud och skärpande af reglementeringen, utan att Sveriges mödrar hade den ringaste del i en lagstiftning, som så intensivt anginge deras egna barn. Jag uppräknar dessa frågor huller om buller utan afseende på partifärg; det enda för dem gemensamma är, att de intensivt beröra hemmets värld i olika riktningar, nedbrytande eller motsatsen. Och den statsocialistiska* fallenheten för lagstiftningens ingripande i det enskilda lifvet kommer genom vänstersegrarna att ytterligare vinna i styrka, hvarför det för kvinnorna endast blir ändå nödvändigare än förr att få del i denna lagstiftning. De flesta kvinnor skola dock när det gäller hemmet säkerligen kämpa åt samma håll.

* Obs! Uttrycket får ej förblandas med socialdemokratisk.

I alla händelser *kan* det bli kvinnorna förbehållet att på grund af sina många af naturen själf bestämda gemensamma intressen bli de länkar, som ena de kämpande klasserna och bringa frid, där andra utsätt hat.

De ljusare utsikter för vår sak, som utgången af höstens val erbjuder, få endast mana oss till ett på samma gång allt målmedvetnare och allt besinningsfullare arbete. Skall kvinnan verkligen bli i stånd att sköta sin dryga andel i det allt mera invecklade politiska maskineriet, så måste hon förbereda sig vida allvarligare för denna uppgift än männen ha gjort. Det är icke nog, att kvinnorna i regel ha större förfining än de jämförelsevis få män, som i våra konstitutionella stater ännu äro lämnade utan rösträtt, man borde också af henne på grund af hennes uppfostrarkall kunna begära en ideellare ståndpunkt än af män i allmänhet, åtminstone hvad ansvarskänsla beträffar. »Den, som mycket gifvet är, af honom skall ock mycket varda utkräfdt», heter det.

Och i själfva verket synes mig tidens tecken visa hän på, att ankomsten af det guds-rike, som vi väl alla, med eller utan ord, skulle vilja utbedja oss, hädanefter kommer att bero mest af kvinnan.

* * *

Med anledning af det här ofvan gjorda omnämmandet af en artikel i n:r 37 af Dagny, önska vi framhålla att nämnda artikel såsom utgörande en beskrifning af ett moment i den agitation, som kvinnorna bedrifvit under valperioden och hvilken Dagny haft till uppgift att följa, ansetts berättigad till en plats i tidningens spalter.

RED.

Revolutionen i harem.

De stora omhvälfningar, som nyligen omgestaltat lifvet i Turkiet, hafva icke gjort halt framför haremsgemakens förgallrade fönster, och den turkiska kvinnans ställning har med ett slag i grund blifvit förvandlad. Icke endast i Konstantinopel, där den nära beröringen med européerna redan börjat lossa på de orientaliska sedernas stränga bundenhet och där man hos de förnäma turkinnorna knappt längre kunde betrakta västerländsk bildning såsom ett undantagsfall, utan äfven fjärran från de stora samfärdsvägarna i det oroliga Macedonien, den ungturkiska rörelsens centrum, hafva kvinnorna med gladt jubel hälsat friheten såsom skenet af en morgonrodnad, som skulle gifva äfven deras mörka tillvaro frihetens klara solljus. En engelsman, som kommande från Yskyb i dagarna besökt Monastir, skildrar den förändrade bilden och det sätt, hvarpå kvinnorna upptaga de nya förhållandena, i hvilkas uppkomst de ha mer andel än den fjärran stående européen i allmänhet antager.

I Saloniki visade sig redan kort före författningens proklamerande en ungturkisk officers unga hustru utan slöja på gatan med nationalfanan i handen. Det fanns icke en, som skakade på hufvudet däråt eller ens förundrade sig, och betecknande för de västerländska idéernas inträngande är, att ingen människa mer tog anstöt af att den unga hustrun lugnt lät kyssa sig på handen af sin mans kamrater. I Monastir går man visserligen icke så långt, men äfven här tillkännagifva hundra tecken den nya tiden. — »Jag blef mottagen af Kesim Pascha i hans harem» — berättar engelsmannen. — »Han är en mycket rik köpman och ansedd anhängare af den ungturkiska rörelsen. Han presenterade mig strax för sin hustru och därpå för sina båda systrar. Ingen af damerna var beslöjad, alla buro europeiska kläder och lade i dagen omsorgsfullt uppfostrade, högt bildade kvinnors tjuvkraft och behag. De talade en flytande, präktig franska, och med Kesim Paschas gemål samtalande jag länge om de politiska dagsfrågorna, och jag förundrade mig öfver hennes kunskaper och uppfattningsgåfva. Kvinnorna hade alla ifrigt och handlingskraftigt deltagit i »förberedelseverket» för den stora omhvälfningen, som skulle utmynna i konstitutionen. Många kvinnor ha berättat mig, att de tillryggalagt långa resor för att bringa viktiga partibudskap från en ort till en annan. Just i denna uppgift var förbundet med kvinnorna af synnerligt värde, ty de beslöjade haremsdöttrarna hade ingenstädes att befara mistroende eller undersökningar. Många kvinnor i Monastir, som voro hustrur till rika och ansedda män, ha afskedat sina tjänare för att veta sig säkra för spioneri. De togo gärna på sig bördan att själfva förätta det lilla handarbetet. Andra kvinnor anlade svart dräkt, och först den dagen, då författningen utropades på gatorna, höljde de åter sina lemmar i den glada, ljusa, hvita färgen. »Icke ett enda fall af förräderi eller spioneri har förekommit bland kvinnorna» — berättade mig stolt Kesim Paschas gemål. Men när jag ställde frågan, om hon vid revolutionen icke knöt förhoppningen om en fullständig emancipation af sitt kön, då skakade hon energiskt på hufvudet och ett trefaldigt beslutsamt nej var hennes enda svar. De ha intet annat mål än sitt fäderneslands frihet; denna frihet skall då också betyda alla dess undersåtars, ty koranen föreskrifver icke kvinnorna någon afstängdhet och det är mer den gamla vanan och de gamla sederna, som döma kvinnorna till harems ensamhet, än religionens föreskrifter.

Engelsmannen är öfverraskad öfver dessa kvinnors intelligens, hvilka ännu i går med slöjan tätt dragen framför ansiktet icke fingo snudda vid en man med en blick. Profetens döttrar konversera med en otvungen, naturlig, fullkomlig själfbehärskning med de främmande gästerna, som om de länge varit vana därvid, och många andra kvinnor kunde af dessa orientaliska damer lära sig det personliga uppträdandets konst. »Deras gester äro förnäma, fulla

af behag och gratie, öfver deras min ligger en lugn, stilla värdighet, och det finnes ingenting mera förtrollande än dessa bildade turkinnor, som så harmoniskt förena Västerens vakna själ med Österens tjustning. I början öfverraskar deras teints bleka, något väsenlösa färg, men därpå ser man dessa så klart lysande ögon och ett hår, som rent af är underbart.»

(St. D.)

Föreningen S. B. K.

Namnet här ofvan är säkerligen så godt som okänt för de flesta af Dagnys läsarinna, och i själfva verket är det också så alldeles nytt, att föreningen med detta namn icke ens ännu existerar. Det vore väl också därför rättare att säga, att det ännu så länge blott är namnet på en idé, som väntar på sitt förverkligande, men som måste blifva känd — och känd och omfattad af många — för att kunna realiseras.

Hemmet är icke nu som i forna tider själfallet kvinnans värld. Utvecklingen har bragt det därhän, att det är utanför hemmet som den arbetande kvinnan måste söka sin verksamhet. Det finns icke längre tillräckligt bruk för hennes krafter inom dess skyddande väggar. För att icke ligga andra till last måste den obemedlade kvinnan ur medelklassen söka sig ut på den stora arbetsmarknaden, där hon, i konkurrens med mannen, i vanligaste fall finner sin utkomst genom sträfsamt arbete och en förhållandevis oftast mycket blygsam lön. Åren gå, utan att hon kan lägga af något på denna lilla lön, hvarken för sjukdom eller för ålderdomen.

Gång efter annan hör man talas om kvinnor, som arbetat ut sig på sin post. Utslitna och förbi kastas de åt sidan. Man hör talas om dylika fall, finner det sorgligt — och glömmet så bort det hela igen.

Det finns en och annan, som icke glömmet. Och så kom det sig, att tre sorgliga fall af detta slag under samma år hos en varmhjärtad kvinna, fröken Valborg Lagervall, väckte en tanke, som sedan icke lät sig afvisas, den tanken nämligen, att något skulle och borde göras för alla dessa själförsörjande bildade kvinnor, som hafva så litet tillfälle att själfva skaffa sig rekreation och hvila från ett ansträngande arbete. Ett hvil- och rekreationshem för själförsörjande bildade kvinnor var idéen, som tog allt fastare form och som måste bringas till realiserande. Fröken Lagervall lyckades intressera en del personer för sin idé, en kommitté tillsattes, man fick klart för sig att en förening måste bildas, *föreningen för själförsörjande, bildade kvinnor*, S. B. K. Det upprop, som publiceras på annat ställe i tidningen, framlägger den plan, efter hvilken man tänker sig att idéen skall kunna förverkligas. Men för att komma därhän, inrättandet af ett hvilohem på landet, fordras ett stort och allmänt intresse för saken. Icke endast alla arbe-

tande kvinnor böra ansluta sig till föreningen S. B. K., äfven kvinnor ur andra kretsar och i ekonomiskt lyckligare förhållande böra genom att anteckna sig såsom medlemmar i den ännu icke bildade föreningen bidraga till förverkligandet af densamma och därmed äfven möjliggöra uppnåendet af det behjärtansvärda mål, som den afser.

Tärna husmoderskola.

I den utgifna arbetsberättelsen för denna skolas första kurs, hvilken pågått från den 6 maj till den 6 augusti, lämnas en redogörelse för arbetet, hvilken kan vara af intresse att här delvis återgifva.

Det egentliga dagsarbetet i husmoderskolan har tagit sin början kl. $\frac{1}{2}$ 8 f. m., sedan eleverna först städat sina rum, kokat och druckit kaffe eller choklad samt deltagit i den öfriga skolans morgonandakt. Eleverna, som varit 16 till antalet, hafva uppdelats i fyra hushåll eller familjer med hvar sin »husmor», »husa», »köksa» och »bakerska», och dessa sysslor ha turvis behållits en vecka af hvarje elev.

Det arbete, som förekommit, har varit enklare och finare matlagning, dukning och servering, slakt och korfbereidning samt bakning. Eleverna ha själfva fått göra kostnadsberäkning för de olika måltiderna, och har medelpriset per dag uppgått till 69 öre per elev. Medelpriset på middag har uppgått till 22 öre per person. Vid måltidernas sammansättning har hänsyn tagits till familjer med större och mindre årsinkomst, så att den ena veckan lagats finare och den andra enklare mat. »Husmor» har för hvarje familj fört sin kassabok. Jämnsides med det andra arbetet har mejerihandtering pågått, därvid dagligen förekommit separering, 1—2 gånger i veckan smörbereidning samt ostbereidning.

De sista två veckorna ägnades åt saftning och syltning. Hvarje elev har tre gånger deltagit i stortvätt med åtföljande mangling och strykning samt glansstrykning.

Trädgådsskötsel såsom grönsaks- och blomsterodling har förekommit.

I samband med det praktiska arbetet har teoretisk undervisning meddelats i födoämneslära 3 timmar i veckan.

Hvarje lördag hafva 4 elever under lärarinnans ledning gjort torguppköp i Sala.

I regel har arbetet i husmodersafdelningen på e. m. varit slut kl. 3, då eleverna haft 1 timme ledig för att med friska krafter åter kl. 4 börja handarbetslektion tillsammans med de öfriga eleverna.

Aftonmåltid har intagits kl. 8, och vid 9-tiden på aftonen har arbetet varit slut, såvida ej, hvilket ofta varit fallet, vattning af trädgårdsland och frivilligt handarbete förekommit till kl. 10 på aftonen.

Göteborgs Kontoristförening och dess nybyggnad.

Lördagen den 26 september invigdes högtidligen — hvarom de dagliga tidningarna haft att förmåla — Göteborgs nyaste monumentalbyggnad, ett sexvåningshus, fritt och härligt beläget vid Bastionsplatsen, midt för Trädgårdsföreningens vackra och lummiga park. Vi syfta på Göteborgs Kontoristförenings nybyggnad. Redan den 30 sistslidne maj öppnades lokalerna för föreningens medlemmar — Hans maj:t konung Gustaf hedrade samma dag föreningen med ett besök — men själfva invigningsakten har af flera skäl ansetts böra uppskjutas till höstens inbrott.

Intet enskildt byggnadsföretag illustrerar väl tydligare tallet om »det rika Göteborg» än detta stora hem i den stora handelsstaden för dess kontorister af bägge könen.

Vi bedja nu den ärade läsaren göra oss sällskap, då vi först skola söka orientera oss något inomhus, innan vi slå oss ned inom lokalen, exempelvis i damernas förmak, där jag vill söka redogöra för föreningens syfte och dess olika institutioner.

Träder man in genom den stora granitportalen från Bastionsplatsen, har man först på höger hand Kontoristföreningens egna kontorslokaler: rum för kamrer och rum för tidningens — »Kontoristen» — redaktion. Till vänster finns ett större biljardrum samt schack- och brädspelsrum. Vestibulens ena sida upptages af kapprum, särskilda för damer och herrar, samt därinnanför toalettrum.

Från vestibulen går man stora trappuppgången eller med elektrisk personhiss upp till samtliga öfre våningarna. Man har då först en trappa upp den rymliga, två våningar höga samlingsalen, försedd med två läktare samt en mindre scen i fonden för sällskapsspektakel, musikställningar o. dyl. Ingången till stora samlingsalen är från andra våningens förhall, hvilken ser helt hemtreflig ut med sin stora öppna spis.

På andra sidan om denna förhall, i facaden åt stora Nygatan, ligga tvenne rum, ett större och ett mindre, för föreningens kvinnliga medlemmar. Den smakfulla och hemtrefliga inredningen och den vackra utsikten åt Trädgårdsföreningens park göra damafdel-

ningen till ett af byggnadens allra behagligaste partier.

De manliga medlemmarna ha sitt läs- och sällskapsrum förlagdt åt Bastionsplatsen. Det är en långsträckt sal, hvarifrån dörrar kunna öppnas till stora samlingsalen vid behof af större utrymme där. I läsrummet

står en byst af vår nuvarande konung och på väggarna finnas porträtt af bemärkta män ur Göteborgs handelsvärld i äldre och nyare tid. Åt Trädgårdsgatan ligga bibliotek och styrelserum.

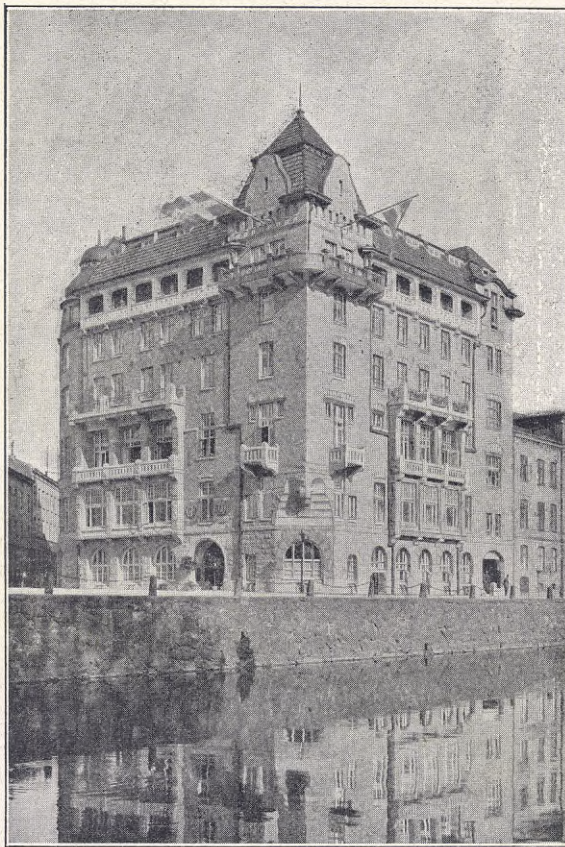
I våningen två trappor upp äro matsalarna förlagda, en större och en mindre, jämte den bredvid dem löpande förhallen, som äfven kan tagas i anspråk för servering. De inre delarna af denna våning upptagas af köksdepartementet med dess hissar, kylanordningar och diskrum.

Föreningen drifver själf i sin nya lokal fullständig hotell- och restaurationsrörelse. Hotellafdelningen är förlagd till fjärde, femte och sjätte våningarna och har egen ingång från Stora Nygatan samt eget kontor. Det finnes ett trettio-tal resanderum af olika storlekar, med och utan balkonger. Telefoner i alla rum samt elektriskt

ljus och centraluppvärmning, badrum etc. tyder på att allt är att hänföra till »first class». I hvarje hotellvåning finns en konversations- eller sällskapshall, där de resande kunna läsa tidningar och äta sin frukost, medan städningen af rummen pågår. Hotellgästerna äga icke tillträde till föreningens egna lokaler med mindre de äro medlemmar af föreningen. I hotellet förekommer ingen som helst spirituosaservering.

Vid vår rond genom Kontoristföreningens lokaler ha vi helt visst hvar och en fått ett odeladt gynn- samt intryck. Allt är solidt, fint och vackert, på samma gång som praktiskt inrättadt. Är man främling på platsen, tränger sig ovillkorligen den frågan fram: Hur är den förening organiserad och ledd och hvilka olika uppgifter äro förelagda dess institutioner, då en så stor apparat är satt i rörelse?

Då vi gå att söka svaret på frågan, finna vi, att vi få ett rätt betydande material att räkna med.

Exteriör.

Som rubrik kan följande generella sats sättas: »Göteborgs Kontoristförening har till ändamål att ena Göteborgs kontorister till samfällt sträfvan för gemensamma intressen».

Enighet ger styrka. Det har synts mig som en af föreningens allra starkaste sidor, en hufvudpunkt af oanad stor social betydelse för särskildt de kvinnliga medlemmarna med deras alltid *ekonomiskt* underskattade arbete, att kontorister af *bägge könen samfällt sträfva för gemensamma intressen*.

Organisationen arbetar hufvudsakligen på följande afdelningar: *Arbets- och platsbyrån*, som kostnadsfritt förmedlar platser åt föreningens medlemmar. Äfven tillfälligt arbete med bokföring, revisioner, öfversättningar o. dyl. förmedlas genom byrån. Under år 1907 anmäldes af arbetsgifvare 189 lediga platser och lämnades 147 förslag till besättande af dessa.

Understödkassan, som har till ändamål att lämna un-

rantörer, allt i syfte att göra det möjligt för Kontoristföreningens medlemmar att skaffa sig egna hem.

Fackkommittén, som tillsattes på extra sammanträde d. 15 febr. 1907, verkar för utredandet och förbättrandet af kontoristens arbets-, löne- och lefnadsförhållanden.

Resestipendiefonden bereder årligen en eller flera af föreningens medlemmar tillfälle att förkofra sig genom praktik å handelskontor i utlandet. Styrelsen för Göteborgs Kontoristförening har af kungl. kommerskollegium beredts tillfälle att afgifva yttrande öfver fördelningen af de statens handelsstipendier, som på förslag af kommerskollegium utdelas af Kungl. Maj:t, och ha tvenne af de största stipendierna under år 1907 tillfallit medlemmar af föreningen.

Biblioteket, som utlämnar fria boklån, bestod vid 1907 års slut af 1,586 band, hvarå ungefärliga bruttovärdet uppgick till 5,721 kr.

»Kontoristen», Göteborgs

Samlingssalen.

Damernas afdelning.

Stora matsalen.

derstöd eller lån åt medlem vid oförvållad platsledighet eller eljest då nödställd belägenhet föreligger. Årsafgiften är frivillig, dock lägst 2 kr.

Sjuk- och begravningskassan är registrerad och åtnjuter bidrag af stat och kommun. Gifver fast sjukhjälp med 2 kr. pr dag och i begravningshjälp 100 kr. Årsafgiften, 12 kr., kan erläggas kvartalsvis.

Pensionskassan, hvilande på matematiska grunder, bereder mot billiga premier utmätningsfria lifräntor åt sina delägare.

Egnahemsförlaget underlättar anskaffandet af egna hem genom kostnadsfria råd och upplysningar samt genom bekväma lån, tillhandahåller erforderliga ritningar, arbetsdeviser, amorteringsplaner etc., anskaffar förslag å tomter, träffar aftal med arkitekter och leve-

kontoristföreningens organ, som år 1907 omdanades till aktiebolag för att få större ekonomisk bärkraft, utdelas gratis till hvarje medlem och innehåller värdefulla uppsatser i kommersiella ämnen och frågor af allmänt intresse samt meddelanden från föreningens verksamhetsfält. Tidningen utkommer en gång i månaden och kostar för icke föreningsmedlemmar 2 kr. pr år.

Diskussions- och språklubbarna söka utveckla medlemmarnas färdighet att uttrycka sig såväl på eget som på främmande språk. Dessa klubbar med sina goda tillfällen till intellektuell förkofran ha visat sig mycket lifaktiga.

Musik- och sångöfningarna bedrifvas af skilda sammanslutningar: amatörkapellet, som anordnar musikaftnar, då värdefulla kompositioner utföras; damkören,

som har ordinarie sångöfningar och stundom låter höra sig på damafdelningens sedvanliga klubbafnar.

Schackklubben lämnar undervisning i spelet och anordnar turneringar.

Sällskapliga förströelser af olika slag beredas medlemmarna af en särskild nöjeskommitté, som månatligen anordnar gemensamma sällskapsafnar, då sång och musik, deklamation samt värdefulla föredrag i samband med scioptikonbilder och mera sådant förekommer. Vanligen avslutas dessa samkväm med dans. Föreningslokalerna erbjuda äfven i hvardagslag en angenäm tillflyktsort med tillgång till ett rikhaltigt referensbibliotek och läsning af en mängd in- och utländska tidningar.

Restaurationen är ett område af icke ringa betydelse för särskildt de kontorister, som sakna egna hem. För ett jämförelsevis billigt pris säljas kuponger till föreningsmedlemmar, som icke endast få åtnjuta fördelen af god mat med fin och prydlig servering utan ock få trefnaden af gemensamma måltider med kamrater och vänner i en lokal, där man är som »hemma hos sig» — sitt eget föreningshem!

*

Medlemsantalet inom Göteborgs Kontoristförening var vid förra årets slut med både aktiva och passiva 1,742, men har i år stigit till öfver 2,000. Föreningen räknar medlemmar i vidt skilda delar af vårt land, äfvensom i utlandet. De fördelar, som tillfalla på annan ort boende genom att ingå i Göteborgs kontoristförening äro *i allt* desamma som för lokalmedlemmarna, naturligtvis med undantag af hvad själfva lokalen och gemenskapen erbjuder af nytta och nöje. Prospekt och meddelanden lämnas från kamrerarekontoret.

Då nu den officiella invigningen af den byggnad försiggått, inom hvilken detta mångsidiga arbete bedrifves, om hvilket vi sökt gifva en föreställning, tillönska vi Göteborgs Kontoristförening en allt starkare samling kring det gemensamma målet, en allt djupare uppfattning af de gemensamma förpliktelserna och allmänhetens allt varmare intresse för de sociala uppgifter, dem föreningen förelagt sig att lösa.

MARIA HOLMSTRÖM.

Filosofien, litteraturen — och kvinnorösträtten.

Tyskarna äro ju som bekant ett folk med utpräglad filosofisk läggning. Att de tyska rösträttskvinnorna icke vansläktas utan i enlighet med sina nationella benägenheter äfven skåda sin fråga i det filosofiska tänkandets ljus, bevisas af en liten artikel i Die Frauenbewegung öfver ämnet: »Är kvinnan ännu icke politiskt mogen?» Det är hvarken mer eller mindre än Kant, som får släppa till belyningsmaterialet för frågans skärskådande. I sin »Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft» yttrar den store tänkaren:

»Jag tillstår, att jag icke kan finna mig vid uttryck, hvaraf äfven kloka män begagna sig: att ett visst folk (som är inbegripet i sträfvan efter laglig frihet) icke är moget för friheten; att en egendomsägares lifegna ännu icke äro mogna för friheten och att människorna öfverhufvud ännu icke äro mogna för trosfriheten. Men med en sådan förutsättning skall friheten aldrig inträda: ty man kan icke mogna för friheten, om man icke först sättes i frihet (man måste vara fri för att ändamålsenligt kunna begagna sig af sina krafter). De första försöken blifva visserligen råa, merändels också förbundna med ett besvärligare och farligare tillstånd, än då man ännu stod under andras befäl men äfven omvårdnad; dock, man mognar icke på något annat sätt för förnuftet än genom egna försök (man måste vara fri för att våga göra dem). Jag säger ingenting därom, att de, som hafva makten i sin hand, nödgade af tidsförhållanden, ännu länge, mycket länge, uppskjuta sönderbrytandet af dessa bojor; men att fastslå som grundsats att friheten icke passar för dem, som en gång äro under oket, och att man är berättigad att städse undanhålla dem friheten, är ett ingrepp i den gudoms rättigheter, som skapade människorna till friheten. *Det är visserligen bekvämare att härskas i staten, hemmet och kyrkan*, om man förmår genomföra en sådan grundsats. *Men är det också rättvist?»*

Så långt Kant. Ja, om nu bara de tyska männen ville bestå litet af den berömda manliga logiken på de inkonsekventa kvinnorna! De skulle då blifva tvungna, att endera afstå från den älskade argumenteringen att kvinnorna böra mogna för rösträtten, *innan* de erhålla den, eller också — betvifla den store dödes auktoritet. Ty han har ju uttryckligen sagt, att människorna endast genom praktik kunna utveckla sina krafter. Och man kan väl icke tillgripa den utvägen att förneka, att äfven kvinnorna äro människor?

Beträffande litteraturen har man i England gjort ett litet öfverslag, huru dess representanter ställa sig till rösträtten. Med tillfredsställelse kunna suffragisterna konstatera, att George Meredith och John Morley, de — som man väl får anse — mest ryktbara af samtida engelska manliga författare, sedan gammalt äro anhängare af kvinnornas sak och att ingen manlig författare af någon betydenhet uppträdt mot rösträtten. Som deciderade anhängare uppgifvas: Edward Carpenter, Augustine Birrell, Bernard Shaw, H. G. Wells, I. Zangwill, Cunninghame Graham, H. W. Nevinson, John Galsworthy, H. Belloc, Laurence Housman, Stephen Gwynn, Jerome K. Jerome, Granville Barker, Gilbert Murray, G. K. Chesterton och A. E. W. Mason.

Af kvinnliga författare äro, förutom mrs Humphry Ward, miss Rosa N. Carey och miss Marie Corelli emot saken, medan Olive Schreiner, Sarah Grand, Beatrice Harraden, »Vernon Lee», Elizabeth Robins, May Sinclair, Evelyn Sharp och Cicely Hamilton äro suffragister.

Ja, så står saken i England! Hur skulle en dylik

undersökning i Sverige utfalla? Hvad våra kvinnliga författare beträffar, så veta vi att de, som äro våra främsta, äro afgjorda anhängare af kvinnörösträtten, medan öfverhufvud taget blott en kvinnlig författare framträdte som motståndare. Men hvad säga de manliga? Det är verkligen att frukta — om nämligen deras kvinno-skildringar äro uttryck för hvad de tänka och tro om kvinnorna — att de i allmänhet på den ofta förekommande frågan, om kvinnan är politiskt mogen, skola svara blankt nej. »Du är den enda kvinna med hvilken man kan tala politik» säger Hjalmar Söderbergs Kanning till Gertrud, då hon vill öfvergifva honom. Kanske skulle en undersökning kunna bevisa, att hon i alla händelser är den enda

kvinn i samtida svenska författares böcker, åt hvilken godhetsfullt skänkts denna förmåga. Onekligen äro de kvinnotyper, som ofta skildras, af en alltför utomordentlig intellektuell enkelhet, för att de skulle kunna misstänkas för politiska intressen. Man kan verkligen understundom undra, genom hvilken process det varit möjligt att framställa dessa hjältinnor så kemiskt fria från alla de tankeföreställningar, som genomsyra medvetandet hos det verkliga livets kvinnor i vår tid. Dock — det synes äfven i Strindbergs land symtom till att man börjar tröttna vid att ideligen i litteraturen skapa feminina exemplar af *la bête humaine*.

A. K.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

UPPROP.

Många af de själförsörjande bildade kvinnor, som i vår hufvudstad arbeta på olika områden, såsom undervisning, konstnärlig verksamhet, banker, kontor etc., föra ett ytterst sträfsamt och uppslitande lif. Efter flera års troget och samvetsgrannt arbete svika också icke sällan deras krafter, och de äro nära att duka under för öfveranstängning och sjuklighet. Några veckors hvila och vård i ett godt hem på landet skulle likväl möjligen vara i stånd att återskänka dem hälsa och krafter.

För de flesta äro dock de stora kostnader, som äro förbundna med en dylik hvilo- och rekreationstid ett öofverstigligt hinder. Ett verkligt billigt och på samma gång godt **hvilohem på landet för själförsörjande bildade kvinnor** skulle därföre fylla ett stort behof och vara till gagn icke blott för dem själfva, utan äfven för de verksamhetsområden, inom hvilka de arbeta och dit de kunna återvända med friska krafter och ökad arbetsförmåga.

Genom sammanslutning, gemensamt arbete och uppoffringar skulle idén af ett dylikt hvilohem kunna förverkligas. Och vi hafva tänkt oss, att detta skulle kunna åstadkommas närmast genom stiftande af en förening, där icke allenast själförsörjande bildade kvinnor utan äfven andra för saken intresserade personer inginge som medlemmar, antingen **årsbetalande**, som erlægga en årsafgift af 2 kronor, eller **ständiga**, som erlægga femtio kronor på en gång eller tio kronor om året under fem år.

Som dessa afgifter svårigen kunna räcka till, våga vi hoppas, att företaget dessutom skall kunna påräkna stöd af frivilliga penningbidrag och andra gåfvor, och mottaga undertecknade tacksammast såväl gåfvor som anmälningar af medlemmar till den blifvande föreningen.

Agnes Branting

Innehafvare af Textilateljé Licium,
Styrmansgatan 8.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Pianist, Innehafvare af »Stockholms Musikinstitut»,
Brahegatan 7 B.

Hanna von Hedenberg

Kontorist,
Styrmansgatan 39.

Ellen Kleman

Redaktör af Dagny,
Valhallavägen 59.

Walborg Lagerwall

f. d. Violoncellist,
Birger Jarlsgatan 5.

Maria Lewin

Lärlarinna vid Wallinska skolan,
Riddaregatan 23.

Anna Lychou

Postexpeditör,
Sibyllegatan 77.

Clara Löfgren

Målarinna,
Sturegatan 16.

Ada Nilsson

Praktiserande läkare,
St Paulsgatan 6 C.

Louise Palander

Kassör i Sthlms Ensk. Bank.
Skeppsholmen 2.

Elin Rheborg

Anst. i Kungl. Postsparbanksstyrelsen,
Upplandsgatan 33.

Nora Staël von Holstein

Bitråd. sekreterare i Fören. Sjukvård i fattiga hem,
Hamngatan 16.

Anna Whitlock

Föreståndarinna för Whitlockska Samskolan,
Kammakaregatan 8.

Louise Wikström

Gymnastikdirektör,
Artillerigatan 7.

Bertha Wiman

Utgifvare af Kvinnligt Yrkesregister,
Regeringsgatan 46.

Från allmänheten.

S. S. U. H.

Det är med glädje jag erfar, att fröken Jenny Wallerstedts artikel i förra Dagnynumret är betydligt gynnsammare mot S. S. U. H. än svartmålningen i ett föregående nummer.

Emot fr. W:s kritik öfver ett par punkter i min artikel ber jag emellertid att få taga uppmärksamheten i anspråk än en gång.

Fr. W. anser obehöfligt af mig att framdraga några enskildheter från föreningslivet i de filialer af S. S. U. H., som i lokalt hänseende äro fr. W. närmast. Men jag anser, att påtagliga fakta äro bättre som bevis och gagna S. S. U. H. mer än de granna allmänna fraserna, hvilka äro betydligt nytta och visserligen verka, att S. S. U. H. gillas teoretiskt men kanske ej praktiskt.

Fr. W. framdrager emellertid en ny enskildhet, nämligen en basar, vid hvilken S. S. U. H. skulle ha försmått de äldres välvilliga kritik. Beklagas att S. S. U. H. i X. ej kunnat visa sin tacksamhet för den del af kritiken som kom *för sent* och som minst af allt andas välvilja mot S. S. U. H.

Beträffande diskussionsmötet med bryggerirepresentanterna anför fr. W. fakta. Äfven jag framhåller sådana i min förra artikel.

Slutligen säger sig fr. W. aldrig hafva hört den åsikten, att S. S. U. H. skulle vara en räddningsplanke för svaga individer. Och dock är denna åsikt den förhärskande i fr. W:s närmaste omgivning, där en formlig agitation bedrifves mot S. S. U. H., och där det inpräntas i de unga: »Först när ni äro riktigt förtappade, behöfva ni gå in i S. S. U. H.»

Men som det framgår af fr. W:s båda artiklar i S. S. U. H.-frågan, att *hon* fullt fattat förbundets nationella betydelse, och hon i den senare artikeln förklarar sig äfven se förtjänster hos S. S. U. H.-arbetet i X., vill jag uttala den förhoppningen, att fr. W. äfven visar sin välvilja mot S. S. U. H. hvilket tyvärr ej hittills varit fallet. Men om så sker, vänta vi med tillfredsställelse, att motståndet mot här åsyftade S. S. U. H.-förening lätt skall vara brutet.

DAVID MÖLLERSTRÖM.

Notiser.

Yrkesfarekommittén. Inför nämnda kommitté ha representanter för Fredrika-Bremer-Förbundet haft tillfälle att framlägga Förbundets synpunkter med afseende på kvinnlig yrkesinspektion, hvarvid hufvudförändringen hölls af fröken Kerstin Hesselgren. De vid sammanträdet utvecklade synpunkterna komma att senare sammanfattas i en till kommittén ställd skrifvelse.

Enquête om kvinnlig yrkesinspektion. Fredrika-Bremer-Förbundet har tillställt flertalet kvinnliga yrkesinspektörer i utlandet ett frågeformulär för att erhålla kännedom om den kvinnliga yrkesinspektionens organisation och utveckling i respektive länder. Enquëten har haft god framgång och från samtliga länder föreligga utförliga svar. Det sålunda samlade materialet får en särskild betydelse, då, som bekant, frågan om tillsättande af yrkesinspektorer här i landet nu är fullt aktuell.

Kommunalt anslag till Fredrika-Bremer-Förbundet. Drättsel-nämnden har med anledning af Fredrika-Bremer-Förbundets ansökan att för anordnande af föreläsningar i praktiska ämnen erhålla understöd af Stockholms stad beslutat, att i sitt förslag till utgiftsstat för nästa år upptaga ett belopp af 300 kr. såsom anslag till förbundet.

Kommunalt anslag till kurs i samhällslära. Styrelsen för Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Landskrona har till den nybildade föreningen för socialt arbete

i samma stad inkommit med anhållan, att denna ville verka för anordnande af sociala kurser i Landskrona. På ansökan af den sistnämnda ha stadsfullmäktige nu beviljat ett anslag af 300 kr. till anordnande af kurs i samhällslära, hvilken kommer att äga rum i samband med nykterhetskursen den 25—29 oktober. Landskrona torde vara den första kommun, som beviljat anslag till kurs i samhällslära.

Förening för kvinnans politiska rösträtt är bildad i Ulricehamn efter föredrag af fru Frigga Carlberg. 45 personer antecknade sig såsom medlemmar, bland dem stadens riksdagsman. Föreningen anslöt sig till Landskrona-föreningen.

Svensk skolköksmodell till Freiburg. På begäran af Pedagogiska museet i Freiburg har från Stockholms folkskolor utlånats en modell af skolkök med full inredning samt därtill hörande planscher och annan undervisningsmateriel. Modellen har förevisats inför den kongress för undervisning i huslig ekonomi, som hållits i nämnda stad, och demonstrerats af skolköksinspektrisen fröken Kerstin Hesselgren.

»Vaksamhets» verksamhet. Föreningen Vaksamhet i Göteborg har beslutit upprätta ett hem för resande unga kvinnor. Lämplig lägenhet är redan hyrd och förestånderska antagen.

Pressen. Anmälningbevis har meddelats fröken Estrid Eva Sofia Rodhe att i Stockholm utgifva Svensk sjukskötersketidning.

Kvinnorna på järnvägsstyrelsens kontrollkontor. Järnvägsstyrelsen hemställer i sitt förslag till arvodesstat för 1909, att då en stor del af styrelsens kontrollkontor förekommande arbeten, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, med fördel kunna utföras med kvinnlig arbetskraft uppkommande lediga platser inom de manliga kontorsskrifvarebefattningarna må besättas med kvinnliga kontorsskrifvare.

Kvinnornas diskussionsklubb i Stockholm höll fredagen den 2 okt. i Läkaresällskapets sal sin första sammankomst för vintern. Styrelse- och revisionsberättelser föredrogs, ansvarsfrihet beviljades och styrelse valdes. Denna kom att bestå af de förutvarande medlemmarna, fröknarna Elisabeth Andersson, Augusta v. Düben, Sigrid Gyllencreutz, Anna Lindhagen, Anna Ljungberg, Mathilda Staël von Holstein och Axianne Thorstenson samt fruarna Hilda Sachs och C. Sahl v. Koch. Dessutom nyvaldes fruarna Alma Faustman, Helga Kjellberg och friherrinnan Palmstierna.

Det beslöts vidare, att klubben skulle sammanträda till ordinarie möten blott under månaderna november, februari, mars och april med förbehållen rätt för styrelsen att anordna extra sammankomster, då någon särskild fråga påkallade detta.

Föredraget för aftonen hölls af fröken Carin Wästberg om »Målet för Handarbetets vänners verksamhet», och för att illustrera föredraget hade föreningen prydt salen med en utställning af sina alster. Bonader i olika färger och mönster prydde väggarna. Dessutom exponerades kuddar, dukar, spetsar och dylikt. Som prof på den kyrkliga textilkonsten visades broderier till mässbakar för Storkyrkan.

Engelska magasinet annonserar sitt rikhaltiga och sorterade lager i vår tidning. Firman är i sitt slag känd och erkänd för utmärkta varor, moderata priser, punktlighet och största tillmötesgående i fråga om att tillfredsställa sina kunder. Vi kunna tryggat rekommendera nämnda firma åt våra läsare.

"HEMTREFNAD"

PRAKTISK TIDNING FÖR KVINNAN.

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

10:de årgången.

Utkommer hvarje vecka — under sommarmånaderna hvarannan vecka — med 40 nummer om året. Tidningen vill fortfarande till billigt pris förse de svenska hemmen med en nyttig och roande läsning och kommer att innehålla korta religiösa uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar, verser, praktiska råd och uppsatser samt följetongsafdelning.

All prenumeration sker å posten.

Pris per år 1: 35, inberäknadt postarvode.

Stöd "HEMTREFNAD" genom prenumeration!

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

= AnnonSFörmedlare, =

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

*DAGNYS EXPEDITION,
Drottninggatan 54, Stockholm C.*

Svenska Fattigvårdsförbundets Barnvårdsafdelningar

hafva till uppgift att förekomma vanvård af barn; råda och stödja nödställda mödrar; beifra vanvård af barn genom åtgärder mot försumlige föräldrar och målsmän; utse bland sina medlemmar vårdare för försummade barn; verka för allmänna åtgärder, ägnade att främja barnavård och moderskydd; söka åstadkomma ett verksamt samarbete mellan offentliga och enskilda barnvårdsföretag. Främja bildande af nya barnvårdsafdelningar! Stöd afdelningarnas verksamhet genom personligt arbete eller genom gåfvor! Anteckna eder som medlem! Anmäl vanvårdade eller tiggande barn! Stockholmsafdelningens byrå, Stora Nygatan 41, öppen alla hvardagar utom onsdagar och lördagar kl. 10—12 f. m. Allm. T. 27 15. Riks. T. 15 46.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallinggatan 12.
A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöfverlätelser, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag. Kontorstid kl. 10—4.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra def.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla.ens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Västkustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, motager barn och vuxna; dagafgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND, Strömsbro.

Kemisk Tvätt.
A.-B. Nya Blå Hand,
— Stockholm. —Kvinnliga
arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

Fredrika-Bremer-För-
bundets byrå,
54 Drottninggatan.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr. lin.)

GUVERNANT, van, skicklig att undervisa äfven i musik, söker plats. Utmärkta betyg. Lön 300 kr. Svar till »X. 08», Iduns exp.

VÄRDARINNA åt sjuklig äldre dam eller herre, önskar bild., allvarlig flicka med godt sätt. Examin. i sjukvård och huslig. Små pret. Svar till »Sällskap och vård», Kalmar, p. r.

UNG FLICKA, som med utmärkta betyg genomgått 8-klassigt flickläroverk, är något kunnig i sömnad och villig att biträda i hushållet, önskar snarast plats som sällskap eller att gå frun tillhanda. Är äfven villig att läsa med mindre barn, dock ej nybörjare. Svar till »Samvetsgrann», Motala p. r.

UNG BÄTTRE FLICKA önskar plats i aktningsvård familj som hjälp och sällskap. Van vid alla i ett hem förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Någon lön önskvärd. Svar till »Vil- lig och arbetsam» p. r. Oskarshamn.

UNG landtbrukaredotter önskar snarast möjlig att få komma till treffigt hem på landet för att mot någon lön delta i alla inom hemmet förekommande göromål. Genomgått en skolkökskurs och är van vid alla husliga göromål. Talar äfven efter en tids vistande i utlandet tyska språket flytande. Svar sändes till »D. 18 år», Winninga p. r.

TILL LANDTEGENDOM eller hem på landet söker 26-årig bildad flicka plats som husföreståndarinna. Är van vid större landthushåll samt kunnig i alla slags hushållsgöromål, väfnad, kläd- och linnesömnad. Svar till »Små- ländska» Malmö p. r.

VAN BOKFÖRERSKA kunnig äfven i kassas skötande, bokslut samt för öfrigt de flesta kontorsgöromål och som äger c:a 10 års praktik på tidnings- samt fabrikskontor, önskar göra platsombyte nu eller till nyåret. Svar torde adresseras till »Kontor 30» Gumælii Annonsbyrå, Malmö, f. v. b.

UNG, MUSIKALISK BILDAD FLICKA, önskar plats som hjälp i hushåll mot fritt vivre å större landtegendom, hälst i närheten af stad. Villig äfven undervisa i musik. Svar till »Gottländska», Visby p. r.

ANSPRÅKSLÖS FLICKA, med goda betyg från hushållsskolekurs, kompetent att sköta mindre hushåll, där hjälp till gröfre sysslor lämnas, söker plats i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Svar till »Anspråkslös», Eksjö p. r.

LEDIGA PLATSER.

FLICKA, af god fam. önskar plats i bildadt hem, som sällskap o. hjälp med husliga göromål eller som skrifbiträde. Genomgått slöjd- och hushållsskola. Goda rek. Svar märkt »Hösten 1908», Winslöf p. r.

FÖR GVERNANT, enkel och anspråkslös, finnes i höst plats på landet att undervisa tvänne flickor i skolämnen och språk. Svar med rekommendationer och löneanspråk till »A. R.», Jönköping, p. r.

FLICKA kompetent och villig att undervisa 6—12 års barn i musik samt biträda vid läxläsningen o. husliga göromål, erhåller plats i köping, om betygsafskrifter o. löneanspråk sändas under adress »A. H.», Avesta p. r.

EXAMNERAD, kvinnlig sjukgymnast, van vid sjukvård, något kunnig i sömnad, får plats som sällskap och hjälp i hemmet hos äldre dam i Stockholms närhet. Svar med ref., löneanspråk och foto, sändas till fru A. Edelstam, Elfsjö.

VID ALINGSÅS EPIDEMISJUKHUS är från den 1 nov. d. å. plats ledig för en examinerad sjuksköterska. Om löneförmåner m. m. erhålles uppgift genom Hälsovårdsnämndens sekreterare, redaktör Alb. Michelsen, Alingsås.

SJUKSKÖTERSKEPLATSEN vid Borgholms epidemisjukhus är ledig den 1 nästk. nov. Ansökan med meritpapper och läkarebetyg till hälsovårdsnämnden före den 15 okt. Lön 500 kr., fri bostad i epidemisjukhuset, vedbrand, lyse samt fritt vivre, då sjukstugan är belagd. Biträde finnes, då sjuka finnas. Borgholm den 22 sept. 1908.

HÄLSOVÅRDSNÄMNDEN.

EPIDEMISJUKSKÖTERSKEPLATSEN är nu ledig inom Mälilla distrikt. Lönen är 600 kr. Kompetenta sökande äga att insända ansökan jämte betyg till provinsialläkaren under adr. Mälilla kyrkoby.

LÄRARINNA van att undervisa i vanliga skolämnen samt kunnig i sömnad och villig att efterse 3 barn, får plats å större egendom. Svar med betygsafskrifter, ålder, foto och lön till »Ordningsfull», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

BILDAD, DUGLIG FLICKA, med godt lynne, som vill åtaga sig att med husmoderns hjälp verkställa samtliga göromål, utom skurning och tvätt, erhåller 1 nov. plats i ett af 2 personer bestående hushåll å mindre herrgård. Svar med uppgift å löneanspråk till »Familjemedlem», Stigtomta.

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnorörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet rundt.

ALLA NYHETER
— i —
Garneringsartiklar
— för —
Kappor och Klädningar.
J. F. Holtz
Kungl. Hofleverantör,
STOCKHOLM ∴ NORRKÖPING
Profver på begäran.

Vårda hyn!

med hygienisk Crème »Amoureuse». Enda medlet att få hvit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid näsrodnad, finnar, fränkar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir hvit, och innehåller densamma ingå för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandahålles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks. 123 10. Till landsorten mot postförskott.

Egnahemssparbanken

Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m. Allm. tel. 917. Bikstel 73. Inlåningsränta f. n. 5½ proc.

Kurs i Linnesömnad.

Praktisk metod. Eleven syr endast eget arbete.

Östermalmsg. 31, 2 tr. Tel. Öst. 4331. Augusta Regnander.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kvinnorna och vänsterns valseger. För Dagny af *D:r Lydia Wahlström.*

Revolutionen i harem.

Föreningen S. B. K.

Tärna husmoderskola.

Göteborgs Kontoristförening och dess nybyggnad. Af *Maria Holmström.*

Filosofien, litteraturen — och kvinnorörelsen. Af *A. K.*

Upprop.

Från allmänheten.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.